Nebănuitele trepte

Versuri nouă

1943

— MONOLOG

Salută tu – anul! Răstoarn-apoi brazda şi-ntinde-o visând până-n soare răsare.

În palma ta rodul cădea-va deplinul, cum cade la capăt de vrajă – aminul.

Izvoarele toate şi focul, trabanţii, îi poartă deasupra, în mână, înaltul.

Adaugă tu pasului numai încrederea, evlavia, grija şi saltul.

Salută tu – anul! Lărgeşte-ţi fiinţa şi peste cea margine crudă care te curmă.

Vezi, pulberea pragului ţine de tine la fel ca şi sfera şi luna, din urmă.

Sporeşte-ţi cântarea precum se cuvine, dă ceasului înţelepciunea ce-o ai.

Norocul de aur, visatul, sub streşini ţi-l dăruie şarpele casei şi zeii din plai.

[1942]

* 9 MAI 1895

Sat al meu, ce porţi în nume sunetele lacrimii, la chemări adânci de mume în cea noapte te-am ales ca prag de lume şi potecă patimii.

Spre tine tine m-a-ndrumat din străfund de veac, în tine cine m-a chemat fie binecuvântat, sat de lacrimi fără leac.

[1942]

— AUTOPORTRET

Lucian Blaga e mut ca o lebădă.

În patria sa zăpada făpturii ţine loc de cuvânt.

Sufletul lui e în căutare, în mută, seculară căutare, de totdeauna, şi până la cele din urmă hotare.

El caută apa din care bea curcubeul.

El caută apa din care curcubeul îşi bea frumseţea şi nefiinţa.

[1942]

— FETIŢA MEA ÎŞI VEDE ŢARA

Frunzuliţă ram de laur.

Ană, umbra mea de aurdrum pe jos şi drum pe sus din apusuri te-am adus.

Sub pleoape, rosturi – ţară – le culegi întâia oară.

Şi te uiţi, şi vezi, şi vezi anul tânăr prin livezi.

Celor pomi şi-acestor mume le surâzi, le dărui nume.

Vrei să pipăi snopii, sapa, te uimeşte graiul, apa.

Frunza-i alta-n lume nouă.

Fluturi, om, poveste, rouă, zarea albă-n cerc fierbinte, şerpii prin amurguri sfinte tu te miri cum toate, toate altfel sunt. Ah, cum se poate?

Numai luna, rea ori bună, ţi se pare-aceeaşi lună.

[1941]

— SCHIMBAREA ZODIEI

Aşa-mi spuneam încă ieri, mereu:

amintire e numai – a unui ceas care-a fost – orice vis pentru mâne.

Lângă tine nicio lumină, ruci o stea, niciun zeu nu rămâne.

Uită Arcadia! Ceasul ce nu vrea să bată, nerotunjitul, neîmplinitul, să-l uiţi.

Cu ceaţa ta spicele n-au legământ, la curtea ta nu se umplu ulcioarele, până la tine de-abia străbate cuvânt din patria unde domn este soarele.

Basmul e totdeauna la alţii, minunea aiurea şi astrul în larguri.

În preajma ta – nu!

În imperiul negurii – tu cufundă-te şi-adună-te-n praguri.

Sub zarea joasă şi fără păţanii cu jalea pe umeri perindă-se anii.

Aşa-mi spuneam încă ieri, mereu, călcând în ţărână peste o floare, sau peste umbra surprinsă a vreunui zeu, ce calea-mi aţine, dar nu rămâne.

Încă ieri, numai ieri, doar ieri mă apăram cu frică de zodia nouă ce se ridică.

Şi azi, dintr-odată, neaşteptat, acest răsărit.

Ce cântec nemăsurat!

Ca unui orb vindecat lumea-n lumină mi s-a lărgit.

Puterile mişcă-n zenit.

Deschid porţile: Timp neumblat, bine-ai venit, bine-ai venit!

[1942]

— PLEIADĂ

Cât în sus, în noapte sus, stelele-n pleiadă număr.

Sunt o clipă, alta nu-s – semne cerului pe-un umăr.

Vânt le iscă, vânt le duce, cineva le pune-n cruce.
Vânt le-aprinde, vânt le strânge, mi le-aruncă-n gând şi-n sânge.
Joc de focuri, joc de inimi
Ostenescu-mă să număr înc-o dată aştri minimi.
Focuri mari şi focuri line
Câte văd, atâtea inimi bat în spaţii pentru mine.
Ard în văi şi pe coline inimi mari şi inimi line.
[1942]
— ÎNCÂNTARE
Domniţă din ţară bârsană, lumină sunt, inimă, rană.
Trimite-ţi-aş veste să ştii veninul cu ce bucurii pe masă-mi s-amestecă-n cană.
Domniţă din ţară bârsană.
Din visuri născute în zori trimite-ţi-aş negrele flori.
Dar teamă îmi e că le pui la soare-n răscrucea oricui.
Rămâie, ah, toate în umbră.
Învoaltă minunea lor sumbră să crească sub stea năzdrăvană.
Lumină sunt, inimă, rană.
[1941]
— DOMNIŢELE
Domniţa din basmul acelei cetăţi într-o zi m-a-ntrebat:
„Tu ştii – ah, tu nu ştii – cine-a fost Uta?"
Amurg, mult mai vechi decât zilnicul soare apune, sporea peste turnuri şi-n preajma bisericii negre.
Tu ştii – ah, tu nu ştii! Cum nu aş şti pe trecută domniţă, cealaltă, din slava evului mediu?
Tovarăşa umbrelor astăzi, vie cândva!
Printre armuri, prin surele ganguri mândră şi albă trăia, lângă scutul seniorului, Uta.
Caldă şi castă, sub arătările inului, minunea fiinţei se apăra.
Dar zâmbetul ei otrăvea toate văile Rinului.
Numai când spicul lega ea-n anotimp din cetate ieşea.
Grea suferinţă era frumseţea ei pentru o ţară întreagă, pentru ţara burgundă, unde şi astăzi ea stă, chip de piatră sub bolta rotundă.
Scris i-a fost, scris, ţintă să fie, de vis.
Şi mâna Domniţei luat-am şi-am zis:
Acesta e degetul care-ar putea să-i poarte inelul, medievalul, cumplitul inel.

Fiindcă văpaia vă este la fel.

Ca ea – ţi porţi şi tu prin tot locul sângele, râsul, norocul şi focul.

Prin ierburi când treci incendii în rouă stârneşti, ah, tu nu ştii – la fel amândouă.

Dar poate că nu se cuvine gândului-cântec să-i prea urmez pe toate cărările, şi nici să aşez în cumpănă toate luminile şi toate asemănările.

Domniţă, cuvintele noastre-s morminte, nu crezi?

Morminte-n cari timpul şi-a-nchis suferinţele în faţa acelor frumseţi ce calea-i aţin rănindu-l cu-amarul lor farmec.

Sub bolţile-acestea, sub sfintele, e bine, tu ştii, să vorbim mai puţin şi mai rar. Să nu ne jucăm cu mormintele.

[1942]

— POETUL

Întru pomenirea lui Rainer Maria Rilke

Prietenă, să nu mai rostim zădarnicul sunet cu care-l chemau muritorii!

Astăzi, vorbind pentru toţi el nu are chip şi nu are nume – poetul!

Viaţa lui mult ne-a mirat, ca un cântec cu tulbure tâlc, ca un straniu eres.

În ani de demult poetul, cuvântul strivindu-şi, a îndurat năpastele toate cu bărbăţie şi cele mai mari, cele mai crunte dureri, şi le-a stins în muntele singurătăţii, ce şi-a ales.

Când la un semn s-au surpat albăstrimile cerului, şi minutarele vremii treceau ca tăişuri prin toată făptura, în anii aceia, poetul voi să uite de semeni şi vatră.

În anii cumplitelor pâcle când pământenii cu sfânta lor omenie şi carne s-au destrămat fără număr, şi viaţă – atâta s-a stins de-ar fi fost, vai, tocmai de-ajuns ca duhul să prindă trup pe pământ.

Poetul, cu numele şters şi pierdut, s-a retras sub pavăza muntelui, făcându-se prieten înaltelor piscuri de piatră.

Şi neajuns, neclintit, a rămas în jocul destinului flancat de albe şi negre solstiţii mare şi singur.

Nu l-a ucis amarnica grijă din vale, nici gândul că Dumnezeu răpitu-şi-a singur putinţa-ntrupării.

Nu l-au răzbit nici tunetul din depărtări, nici tenebrele.

Şi nu l-a schimbat în cenuşă fulgerul care i-a fost pentr-o clipă

oaspete-n prag.

Mereu îşi da sieşi cuvânt şi pasul său era legământ.

Îngăduie, Prietenă, să-ţi amintesc că Poetul muri numai mult mai târziu.

Mult mai târziu, ucis de-un ghimpe muiat în azur ca de-un spine cu foc de albină.

Muri poetul ucis sub soare de-un trandafir, de-un ghimpe muiat în simplu albastru, în simplă lumină.

De-atunci, în frunzare-aplecate privighitorile toate-amuţiră uimite de cele-ntâmplate.

Privighitorile ceasului, din rarele noastre grădini, amuţiră-n lamina ce-apare-n zădar şi fără de semne, de-atunci.

Şi nu ştiu nimic pe pământ ce-ar putea să le-ndemne să cânte iar.

[1942]

— RĂSĂRIT MAGIC

Aşa a fost, aşa a totdeauna.

Aştept cu floarea mea de foc în mână.

Întrerupându-mi preamărite săptămâni, puternică-mi răsare luna.

În miez de noapte un cutreier sferic.

În spaţiu – râuri, umbre, turnuri, clăi.

Liturgic astrul mă-ntâlneşte-n văi, dezbracă patria de întuneric.

Sus în lumină ce fragil apare muntele!

Cetatea zeilor din ochii de copil uşor se sfarmă ca mătasea veche.

Materia ce sfântă e, dar numai sunet în ureche.

[1942]

— ÎNDEMN DE POVESTE**

Din clima fierbinte a basmului, sfinte rog inorog c-un semn te invoc.

Din verde molatic s-aude copita, adânc, păduratic, apari ca ispita.

Târcoale nu-mi da şi nu adăsta!

Ci ia-o-nainte când ceasul va bate, solie cuminte spre vechea cetate.

Când intri, ia seama la podul cu vama, la numărul casei, la curtea Frumoasei.

Cu sunet de soartă loveşte în poartă!

Atinge cu cornul de trei ori zăvorul ca-n rituri de leac rămase din veac.

Atinge şi piatra şi pragul şi vatra.

Şi dacă Frumoasa îngăduie – vezi-i aleanul amiezii.

Atinge-i coroana, obrazul şi geana, năframa cu lacrimi şi perna cu patimi.

Tu las-o în schimb privirea să-şi treacă şi mâna oleacă prin albul tău nimb.

C-un muget dă-mi veste apoi părăseşte cetatea şi murii spre pacea pădurii.

** În graiul cronicarilor „inorog” înseamnă „unicorn”.

[1942]

— MÂNZUL

Saltă mânzul în joc, saltă-n ocolul bătut.

Ca puii de lebădă – negru era. Ca ogorul.

În curând va fi alb cum e norul.

Sub pavăza Sfintei Miercuri născut.

Spulberă colbul ogrăzii, şi-arar când l-adie aromele humei şi-aduce aminte de laptele-amar ca frunza de salce, al mumei.

Din carte adulmecă lung spre un ştiu ce-nalte poieni.

Şi iarăşi spre vatră se-ndeamnă, la jaruri.

Argintul din care-i voi bate potcoava doarme încă în munţi apuseni.

Câteodată, cu stranii nechezuri, el se deprinde pe câmp de mohor, şi-mi pregăteşte, vestindu-mi-l, biruitorul, mult aşteptatul, ultimul zbor.

În noaptea aceasta-i bolnav. Simte ca o durere la spete, tainic, la locul unde purced să-i crească aripile.

Zace în grajd, arde ca focal.

Luna, intrând pe fereastră, alături se culcă pe paie.

E noaptea de boală a lumii, când mugurii toţi plesnesc c-un mulcom ţipăt sub zare.

Totul e-n aşteptare. Totul – albastră văpaie.

[1942]

— VESTE

Vin din noapte, din miez de pădure:

avem un voievod!

Spre ziduri sure sar peste prăpăstii în călţuni de poveste.

Către cetate frunza susură:

O veste, o veste!

Ocolesc gorganul cu căpăţânile, cu ispăşiţii, peste ogoare mă-mpiedic în scut.

Ating cu fruntea luminile:

S-a născut, s-a născut!

Genunchiul poticneşte, fruntea asudă.

Ţâşnesc curcubeie din pas şi din rouă pe pajiştea udă.

Din turnul verde de pază, de lângă pod, straja mă vede.

Tăcerea-i a ceasului rod:

Avem un voievod!

Urechea n-o crede.

Sculaţi boieri cu rânduitele bresle, cu sfinţii, cu mucenicii, şi voi hornari, şi voi ucenicii, ridicaţi-vă slugi adormite în iesle!

Sculaţi boieri, o veste din codru v-aduc – Ni s-a născut azi-noapte noul voievod, fiul pădurii, puiul de cuc!

[1942]

— VIZIUNE GEOLOGICĂ

Sub piscuri mari, în munte, o căldare de bazalt.

Un pas, şi-apoi abrupt – tărâmul celălalt.

O amintire stranie şi fără de-ntreruperi îmi stăruie adânc, în miros verde de ienuperi.

O amintire grea apasă. Ca din alte ere, spre care sângele şi astăzi mult se cere.

Aice mai stătui, aievea sau în vis, cândva, mai sus, mai jos, când pisc şi iezer nu era.

Şi stam, printre liane, sub ecvatorul căldurii pândit de şerpi, de flori şi de lemurii.

Iar trupul meu, ah numai trup în umedul văzduh pândit era, prelung, de propriul său duh, ca de-un străin. Şi slobod foarte, încă neluat în stăpânire era lutul diafan şi lăudat.

Fără duminică şi fără de-nceputuri mă ascundeam tăcut sub vegetale scuturi, în foi, printre liane, sub ecvatorul căldurii, iubit de şerpi, de flori şi de lemurii.

[1942]

I

— SFÂNTUL GHEORGHE BĂTRÂN

Sfârşise lupta. Când? Când s-a-ntâmplat? Că sta bălaurul cu solzii-mprăştiaţi prin spini.

Mi-aduc aminte: calm pe umeri îmi cădea, adusă rar, cenuşă din vulcani străini.

Gândesc la fapte de demult, la arătări din era prea fierbinte ce se sparse.

De scrumul abătut pieziş din alte zări sprâncenele îmi sunt şi astăzi arse.

[1942]

— OLARII

De veacuri ei îşi au aci lăcaşul, de la începutul cel dintâi, groteşti şi tâmpi, guşaţii fără grai.

Olari ei sunt, sortiţi să-nmoaie şi să coacă lutul.

Ca nişte zmei întârziaţi şi blânzi cu feţe prelungite în cimpoaie, arhaici inşi, îşi poartă pe sub plai un vis fragil prin zilele greoaie.

Se-nvârte roata, sfârâind, în orice casă.

De faţă sunt, în inimă, tiparele bătrâne.

Trudescu-se ca-n somn olarii, şi mocnesc lângă cuptoare.

Numai arar sunt cercetaţi de vreo lumină şi de zâne.

În văile sublimelor recolte nu este sat cu duhuri mai încete, dar nici alt sat în care să se ardă ulcioare mai frumoase şi mai zvelte, cu mijlocul de păcătoase sfinte fete.

[1943]

— ŞOVĂIRILE ROIULUI

Aurie, noua seminţie de albine stă să roiască. Patria le-alungă. Gura acestei coşniţe e doldora de zumzet.

În orice clipă va să-nceapă aventura.

Sau poate că un semn venit din depărtare plecarea le-o amână înc-o oră.

Sau poate-o spaimă le reţine, să nu cadă incinerate de întâia auroră.

[1943]

— SUD

Lângă mare zveltele agave înfloresc. Puterea mierii vindecă albinele bolnave, frânte de tăria verii.

Multă boală ţi-o-mprumută ţie care stai printre agave urnele şi calinul şi o mie de albine-n ore grave.

[1942]

— CUVINTE CĂTRE FATA NECUNOSCUTĂ DIN POARTĂ

Nu te-mpotrivi. Tu va trebui să iei această grijă asupră-ţi:

În poarta la care-am ajuns, trecând prin această vale, să fii straja copilăriei mele. A copilăriei ce-o duc încă în mine.

Ea e singurul bine, izvorul a toate, prin tot anotimpul, prin toţi anii, sub toate punctele cardinale.

Tu păzeşte, păzeşte tu izvorul să nu se usuce la sfârşitul ăstui timp lăsat în urmă între floare şi poamă.

Grijeşte tu să nu se stingă secretul micul incendiu ascuns în inima brânduşei de toamnă.

Avui şi eu odată spatele ars de urzicele soarelui şi tălpile goale. Îţi amintesc zile stinse de mult, dar să nu crezi că mi-am trecut şi copilăria sărind pe vremuri zăplazul. Nu, copilăria e încă aci.

Copilăria mea a aci şi astăzi.

Şi dac-aş sări şi peste poarta toamnei la care-am ajuns, copilăria aş sălta-o cu mine strânsă în vine şi-n pumnii mei arşi.

Nu trebuie decât puţin să-mi ajuţi c-un surâs sau c-un val de frumseţe năvălit în obraji.

Vorbele mele să nu te mire. La tâmple, e drept, am o seamă de fire cărunte şi câteva gânduri aplecate-ntr-o dungă – pe frunte.

Tu stârneşte numai o clipă îndurătoarea scânteie ce mai mocneşte în vatră, scânteia care aleargă şi râde, mugurul de lumină ce arde în sânge ca moartea de albină.

Ci poartaa în adevăr aci? Poarta sură căreia n-aş vrea pe nume să-i spun?

Tu opreşte-mă încă, să nu intru. Nu vreau să apun.

Fereşte-mă tu, să nu-mi găsesc prea grabnic împlinirea, să nu mor mai înainte de-a muri.

Dar iată mă-ntreb: Tu, fata din poartă, tu – cine eşti?

Şi dacă nu eşti, atunci unde eşti şi cum vei fi?

[1942]

— DUMBRAVA ROŞIE

Muşchiul reavăn, negrul murei ţine cumpănă căldurii.

Ieşi zeiţă din sandale – vrerea c-a Măriei-Tale!

Şi rămâi desculţă-n rouă!

Tremură prelung în glas întrebarea de-i aievea astă clipă de popas.

Dobitoacele pădurii cred în mine, cred în tine.

Întrupându-se tomnatic sună soarele prin vine.

Capre roşii vin din vale copleşiţi stăm amândoi – vin să-şi uite fericirea verii calde, lângă noi.

[1943]

— ARDERE

Fiinţă tu – găsi-voi cândva cuvenitul sunet de-argint, de foc, şi ritul unei rostiri egale în veci arderii tale?

A1 seminţiei mele cel din urmă sunt.

Pumn de lumină – tu, pumn de pământ. Tu rodie.

Tu floare mie, cu puteri de zodie, unde şi când găsi-voi singurul cuvânt în cercul nopţii să te-ncîn?

Nepriceput pe lângă vetre dar înţeles de zei şi pietre, cuvântul unde-i – ca un nimb să te ridice peste timp?

Cuvântul unde-i – care leagă de nimicire pas şi gând?

Mă-ncredinţez acestui an, tu floare mie, ca să sfârşesc arzând.

[1942]

— VEGHE

De greul prea lungului joc atom şi pleoapa mi-e grea.

Mana neagră a visului să mă slujească ar vrea.

Albă frumseţe tu, fără apunere, pustietoare minune tu, gândul – la tine-nnoptatul – ce treaz mă ţinu!

până la ora ce nu se-nfiripă cu nicio bătaie. Iată acum se sting jucăuşe ardorile, cade din lume un drum.

Eu singurul, cât de târziul!

Slugă şi domn al vegherilor – plec după tine în largul meu somn.

[1942]

— PE MULTE DRUMURI

Pe multe drumuri, pe multe, se-ncearcă gândul spre tine. O, sfârşitul acela de zi, peste care căzură grabnice brume!

În grădina mea florile spre alte foarte înalte poieni tânjind mai invocă şi-acum lumina ta fără de nume.

Unde dormi astăzi – nu ştiu. Niciun cântec nu te găseşte. Astăzi tu eşti unde eşti. Iar eu aci. Depărtarea a pus între noi carul cel mare pe cer, apele-n văi, focul în noapte pe dealuri, şi pe pământ a pus anemone şi patimi cărora ziua nu le prieşte.

Ca o poartă s-a-nchis. Niciun semn nu străbate vămile, vămile.

[1943]

— NOIEMVRIE

Foaie udă, mătrăgună – picurii prin fagi răsună.
Văgăuni şi scorburi cască, umbre doar mai vin să pască.
Fauni vechi şi roşcovani scâncet dau sub bolovani şi pe căile amiezii se pătrund de neguri iezii.
Se aştern prin adăposturi zile moarte, stinse rosturi.
Rod al inimii, de apă, creşte lacrima-n pleoapă.
Am pierdut, vai, ce-am pierdut?
Vatră caldă, drum bătut.
Am pierdut soare şi lună.
Golul cine mi-l răzbună?
[1943]

— CETINI NEGRE

Cetini negre sună-n urmă, drum mă poartă, chin mă scurmă.
Cetini negre sună-n faţă, ceasul sângeră prin ceaţă.
Cetini negre îmi descântă, geana inimii n-o zvântă.
Cetini negre-n lume zică zvonul brumelor ce pică.
Cetini negre-n lume spună ostenita mea furtună.
[1943]

— CÂNTEC PENTRU ANUL 2000

Vulturul ce roteşte sus va fi atunci de mult apus.
Lângă Sibiu, lângă Sibiu, prin lunci numai stejarii vor mai fi şi-atunci.
Mai aminti-mă-va un trecător vreunui străin, sub ceasul lor?
Nu cred să mă vestească cineva, căci basmul ar începe-aşa:
Pe-aici umbla şi el şi se-ntorcea mereu, contemporan cu fluturii, cu Dumnezeu.
[1943]

— EPITAF

Calea aici ce greu se găseşte.
Nu-i nimenea să te îndrepte.
Numai târziu, numai o clipă, uitată pe urmă şi ea, îţi dezvăluie nebănuitele trepte.
Apoi ca frunza cobori. Şi ţărna ţi-o tragi peste ochi ca o gravă pleoapă.
Mumele sfintele – luminile mii, mume sub glii îţi iau în primire cuvintele.
Încă o dată te-adapă.
[1942]